

PARTIPROGRAM

"Demokratiskt, demilitariserat, svenskspråkigt"

Introduktion

Varje människa skall ha möjlighet att påverka sin egen situation, att delta i och bidra till samhällsgemenskapen och samhällsutvecklingen, att ta ansvar och växa som människa enligt sina egna förutsättningar.

Alla människor har samma värde och skall ha samma rättigheter och skyldigheter oavsett kön.

Var och en i samhället, såväl individer som organisationer, skall aktivt värna om miljön och respektera de villkor naturen ställer.

Fri företagsamheten skall vara det centrala. Dock bör det åländska språkskyddet beaktas.

Åland är en demokrati och skall skydda de svaga och utsatta i samhället genom sociala åtgärder, på ett sätt som respekterar den personliga integriteten samt beaktar individens behov och möjligheter.

Fred uppnås genom frånvaro av militärmakt och befästningar. Demilitarisering och neutralisering skall upprätthållas och spridas som alternativ ute i världssamfundet.

Ålands folkrättsliga status som en kulturellt unik svensk region skall bevaras. För att trygga det svenska språkets status och utveckling skall möjligheten för organisationer och företag att samarbeta med Sverige uppmuntras och understödjas.

Självstyrelsen skall utvecklas så att Åland i framtiden blir en självständig stat.

1. Landskapet Åland

1.1 Självstyrelse & Självständighet

Ålänningarna utgör en separat kulturell och språklig folkgrupp med egna särförhållanden, en åländsk nation som på många punkter skiljer sig från resten av Finland. Ålänningarna bör därför få möjlighet att fritt forma sitt samhälle enligt egna önskemål och behov.

Vid övertagandet av Ålandsöarna gav Finland löftet att "ålänningarna tillförsäkras möjlighet att själva ordna sin tillvaro så fritt det över huvudtaget är möjligt för ett landskap, som icke utgör en egen stat".

Efter mer än 80 år av finländsk överhöghet kan man konstatera att Finland svikit sitt löfte genom att i nästan alla sammanhang förhålla självstyrelsens utveckling; trots alla utfästelser gentemot det internationella samfundet har inte Finland låtit Ålands autonomi utvecklas i takt med förändringarna i omvärlden.

Den åländska självstyrelsen kan därför inte längre jämföras med utvecklingen inom andra autonomier som till exempel Färöarna och Isle of Man där befolkningen getts möjlighet att i betydligt högre grad påverka sin vardag.

Också vad gäller den språkliga delen av självstyrelsen, kan man konstatera att det finska språket får ett allt starkare fotfäste i den åländska vardagen. Detta gäller såväl inom det privata näringslivet som i den offentliga sektorn.

Tjänstemän tvingas bryta mot självstyrelselagen genom att handlägga ärenden på finska, finska myndigheter bryter mot samma lag då de inte översätter för Åland relevanta handlingar till svenska. Inom många yrkesområden går det inte att vidareutbilda sig på svenska i Finland.

De åländska företagen hänvisas genom handels-, skatte- och andra gränshinder till den finländska marknaden där Åland anses utgöra en alltför obetydlig del för att dess företag skall få service på svenska. Inte ens som köpare av finländska produkter kan Åland räkna med svensk betjäning.

Detta är bara några exempel på ålänningarnas vardag. Listan kunde göras mycket längre.

Att inte kunna finska har blivit ett handikapp för många ålänningar och vi inom Ålands Framtid ser med oro på hur utvecklingen tvingar de åländska ungdomarna bort från sin hembygd p.g.a. beroendet av kunskaper i finska inom flera samhällssektorer. Att de åländska ungdomarna inte har möjlighet att flytta tillbaka till sin hembygd efter avslutade studier är för Åland en stor kompetensförlust.

Finland uppfyller inte sina internationella förpliktelser från år 1921 om att göra allt för att trygga det svenska språkets ställning på Åland, ett löfte som låg till grund för Nationernas Förbunds beslut om statstillhörigheten.

Efter EU-anslutningen minskade Ålands möjligheter till reellt självstyre ytterligare genom att behörigheter som tillhört självstyrelsen flyttades över till EU-organen. På grund av Finlands motstånd erhöll Åland inte ens någon demokratisk kompensation i form av t.ex. en egen plats i EU-parlamentet.

Trots en allt större integration av medlemsområdena inom EU, har Åland fortfarande ingen egen representation där utan är helt hänvisat till vad den finländska delegationen för fram. Detta gäller till och med frågor som kan innebära direkta intressekonflikter mellan Åland och Finland, exempelvis fisket.

När det gäller den åländska samhällsekonomin ser vi med oro på hur den s.k. klumpsumman bidragit till en överstor offentlig sektor och kostsamma byggprojekt vars driftkostnader blivit en stor belastning för samhället. Det är av största vikt att Åland övertar beskattningsrätten fullt ut. Endast så kan det uppstå en sund balans mellan den privata och den offentliga sektorn. Lika angeläget är att trygga de åländska arbetsplatserna genom en skattepolitik som är anpassad till Ålands speciella näringslivsstruktur.

Inom Ålands Framtid är vi övertygade om att endast ett fritt och självständigt Åland kan erbjuda de möjligheter det åländska samhället behöver för att överleva som en egen kulturell och språklig grupp, samt fortsätta att utvecklas som ett livskraftigt och ekonomiskt blomstrande samhälle. Vägen till självständighet är långt densamma som en verklig utveckling av den nuvarande självstyrelsen. Vi samverkar därför gärna med varje politiskt parti och intressegrupp som aktivt arbetar för en konkret utveckling av självstyrelsen.

Självständigheten är inte ett mål i sig, utan verktyget som skapar förutsättningarna. Vi tror fullt och fast på ålänningarnas förmåga att själva styra sitt öde.

Samtliga mikrostater i Europa har efter självständighet utvecklats gott både i ekonomiskt och socialt hänseende.

1.2 Internationellt

Åland har genom huvudnäringarna sjöfart och turism ett stort behov av internationellt samarbete. Finland har dock ensidigt och i strid med de löften som avgavs år 1921 i samband med självstyrelsens tillkomst om ålänningarnas rätt att själva ordna sin tillvaro, anfört att den åländska självstyrelsen är en helt intern finländsk angelägenhet och att internationella frågor därför är en statlig behörighet. Detta står i strid med de ursprungliga internationella garantierna.

Utan rätten att sluta avtal eller förhandla i egen sak, begränsas de åländska möjligheterna att hävda sig på den internationella arenan, vare sig det gäller folkrätt eller ekonomi. Utan egen röst internationellt suddas den åländska särställningen ut och Åland ses av omvärlden som en vanlig del av Finland.

Samtidigt uppmärksammas den växande skaran av mikrostater, som valt att gå sin egen väg. Mikrostaten har liten ekonomisk betydelse i världssamfundet och har därför stor frihet att tillämpa regelverk och avtal som utformats efter mikrostatens särskilda behov. Som självständig (mikro)stat skulle Åland på samma sätt kunna forma sin tillvaro i världssamfundet och också få bättre möjligheter att synas i, påverka och intressera omvärlden.

Det nuvarande EU-medlemskapet är inte ett självändamål, utan skall grunda sig på de möjligheter som det åländska samhället ges att påverka inom unionen och på hemmaplan. Oavsett om Åland är medlem i EU eller ej, är Åland en del av Europa och skall ha en fungerande relation till unionen.

1.3 Lag & Rätt

Ett demokratiskt samhälle förutsätter en fungerande rättsstat, väl anpassad till samhällskrav och behov. En fungerande rättsstat upprätthåller trygghet och stabilitet samt fastslår individens och statens rättigheter och skyldigheter.

Vi arbetar för att:

- lagstiftningen skall vara ändamålsenlig, aktuell samt ha förankring hos medborgarna.
- individens integritet och rättssäkerhet skall upprätthållas.
- samhället aktivt arbetar med förebyggande åtgärder för att stävja brott.

Vi fördömer alla former av rasism och terrorism. Likhet inför lagen är en självklarhet.

1.4 Fred & Frihet

Åland är ett samhälle med en lång tradition av fred och frihet.

Vi arbetar för att:

- Åland skall få behålla sin demilitarisering och neutralitet.
- Åland aktivt marknadsförs som ett konkret fredsfrämjande alternativ ute i världen.

För oss är begreppet "Fredens öar" i högsta grad något att känna stolthet över och att värna om.

1.5 Miljö

Miljön är en av Ålands främsta tillgångar för både befolkning och ekonomi. Vi arbetar för en långsiktig miljövard med kretsloppsanpassade metoder, väl anpassade till skogs- och jordbrukslandskapet samt omgivande vatten.

Vi anser med beaktande av den globala klimatförändringen att:

- förnyelsebara energiformer, till exempel bioenergi, vind- och solkraft, skall prioriteras.
- avfallshanteringen skall inriktas på återvinning och kompostering.
- barn och ungdomar skall få miljöfostran.
- all produktion skall ske med minsta möjliga miljöpåverkan.
- förorenande verksamhet skall avkrävas miljöskadestånd.
- stora farleder bör hastighetsbegränsas för att skydda skärgårdsmiljön.
- miljöföroreningar är gränsöverskridande. Miljöarbetet förutsätter samverkan mellan regioner och Åland bör därför aktivt delta i framför allt gemensamma projekt som gäller Östersjöområdet i syfte att förbättra detta områdes marina miljö.

Miljöarbetet är något som berör var och en och är allas ansvar; målen nås endast genom samverkan.

1.6 Kommunikationer

Åland är ett ö-samhälle och har därför särskilda behov av en välfungerande fartygs- och flygtrafik. Också kollektivtrafik i form av miljövänliga bussar krävs för att sänka miljöpåfrestningen samt möjliggöra rörlighet för framför allt gamla, ungdomar och turister. Skärgårdstrafiken är en del av det åländska vägnätet.

Vi vill att:

- skärgårdstrafiken ska drivas på det mest effektiva och ekonomiska sättet.
- färjeförbindelserna i skärgårdstrafiken förkortas genom utbyggnad av det fasta vägnätet där så är möjligt med hänsyn till miljön, för att på sikt sänka kostnaderna och förbättra skärgårdsbornas kommunikationsmöjligheter.
- busskollektivtrafiken utvecklas och anpassas bättre till rådande behov.
- huvudvägarna på Åland skall ha hög standard. Bygdevägar bör om möjligt bevaras.

Ett modernt samhälle har en väl utvecklad IT-struktur. Åland har mycket goda förutsättningar att både utnyttja och utveckla produkter och lösningar inom IT-området och bör därför aktivt delta i och nyttja infrastrukturella satsningar inom IT-sektorn.

2. Ekonomi

2.1 Offentlig ekonomi & Skatter & Avgifter

Systemet med en årlig återbetalning av skattemedel till Åland som ersättning för landskapets utgifter, den så kallade "klumpsumman", har skapat en kraftig expansion inom den offentliga sektorn.

Systemet har samtidigt medfört en likgiltighet för vikten av att hushålla med resurserna och därmed bidragit till att Åland idag har en av Europas största offentliga sektorer. Också insikten om att de ekonomiska resurserna vilar på företagens livskraftighet och konkurrensmöjligheter har försämrats.

Vi arbetar för att Åland:

- skall överta beskattningen.
- skall ha möjlighet att tillämpa en från Finland avvikande beskattningsmodell.
- skall överta behörigheten för samtliga offentliga avgifter.
- stegvis skall överta behörigheten för den offentliga servicen på Åland.
- skall anpassa den offentliga sektorn till ett verkligt och konkret behov.

Det åländska samhället skall fortsättningsvis upprätthålla den nordiska välfärden och sociala servicen, men utan den idag överstora och kostsamma byråkratin.

Vi anser att:

- den offentliga sektorns ekonomi på Åland skall inte vara beroende av den finländska statsekonomi
- den finländska fördelningspolitiken hämmar utvecklingen av både landskapets och kommunernas ekonomi.

2.2 Näringslivet

Näringslivet är samhällets motor och källan till välfärden. Det åländska näringslivet bygger främst på entreprenörskap och småskalighet och behöver väl anpassade regelverk och stödformer för att överleva och utvecklas.

Vi arbetar för att:

- byråkratin skall förenklas och bättre anpassas till det åländska samhället.
- Åland skall få egen kontroll över beskattning och anställningsavtal.
- Åland skall få ett eget VAT-nummer.
- befrämja nyföretagande, innovationer och marknadsutveckling.
- åländska produkter skall kännetecknas av kvalitet och miljömedvetenhet.
- Åland skall få full möjlighet att verka på den internationella marknaden.

Ett litet samhälle som Åland har stora möjligheter till förändring och anpassning med möjlighet till speciella lösningar vid behov. Erfarenheten visar, att det åländska näringslivet har mycket stor potential. Vi måste få möjligheten att ta vara på denna potential!

2.3 Sjöfarten

Sjöfarten är Ålands viktigaste näring. Eftersom Åland är ett ö-samhälle är sjöfarten också oundgänglig vad gäller transporter av människor och gods.

Vi anser att:

- Åland bör ha den fullständiga kontrollen över sin viktigaste näring sjöfarten.
- Åland aktivt bör tillvarata och utveckla samtliga till sjöfarten knutna näringar.
- den åländska sjöfarten skall vara marknadsledande.
- utbildning inom sjöfartsområdet och närstående branscher, t.ex. logistik, skall vara högt prioriterad.

Sjöfarten inom Östersjöområdet förväntas expandera mycket kraftigt och Åland har stora möjligheter att få en ledande roll i denna utveckling. Detta förutsätter att vi ålänningar förmår se och påverka möjligheterna.

2.4 Turismen

Ålands unika miljö och centrala läge ger stora möjligheter till en välutvecklad turism. För framför allt skärgården är turismen ett gott komplement till övriga inkomstkällor. Samtidigt innebär Ålands litenhet en begränsning.

Vi anser att:

- kvalitets- och kulturturism skall prioriteras.
- turistsäsongen skall utjämnas och förlängas genom satsningar på säsongsoberoende aktiviteter.
- regelverk och byråkrati måste i högre grad anpassas efter turistnäringens behov.
- nyttänkande inom turismen bör understödjas.
- i utvecklingen av turismen skall hänsyn tas till miljöaspekter.
- turismen behöver ett helhetstänkande så att dess synergieffekter bättre tillvaratas.

2.5 Jordbruket

I ett större perspektiv är det åländska jordbruket ett skärgårdsjordbruk och bör också anpassas efter dessa förhållanden och begränsningar. Jordbruket har också en viktig roll i miljöarbetet; en levande landsbygd ger öppna landskap och skapar livskvalitet.

Vi vill att:

- åländsk jordbruksproduktion skall bygga på kvalitet.
- jordbruket skall vara ekonomiskt lönsamt.
- det skapas ökad sysselsättning inom jordbrukssektorn.
- också småskalig djurhållning och odling skall vara möjlig.
- förädlingsgraden av jordbruksprodukter skall öka.
- EU-byråkratin förminskas och regelverk förenklas.
- ett kreativt tänkande inom jordbruket uppmuntras och understöds för att på så sätt skapa nya inkomstmöjligheter för jordbrukarna.
- jordbruksproduktionen anpassas till miljövänliga metoder.

3. Regionalpolitik

3.1 Kommunerna

Åland har relativt sett ett stort antal kommuner. Detta bidrar till den åländska närdemokratin och ger kommuninnevärdarna stora möjligheter att påverka och samverka i det vardagliga livet. Medborgarnas grundtrygghet finns och bör finnas i kommunerna.

Vi vill att:

- hela Åland skall ha möjlighet att leva på så jämlika villkor som möjligt.
- den kommunala servicen skall vara tillräcklig för att upprätthålla en standard som minst motsvarar de övriga nordiska ländernas.
- kommunerna utvecklar ett mer effektivt samarbete inom alla områden där så är möjligt
- regionalpolitiken skall respektera individens möjligheter och behov
- regionalpolitiken skall stimulera näringslivet.
- samfundsskatten skall tillfalla kommunerna så att kommunerna har både intresse av och resurser för att utveckla näringslivet. Dagens statliga "skatteroffer" där den kommunala självstyrelsen berövas sina intäkter skall avskaffas.

3.2 Mariehamn

Mariehamn, med sin centrala position i både ekonomi och samhälle, är örikets självklara centrum. Staden fungerar som Ålands huvudstad med säte för både parlament och regering samt som platsen för allehanda service i såväl offentlig som privat regi. Det är angeläget att Mariehamns roll som tillväxtmiljö för den s.k. tjänsteekonomin bibehålls samtidigt som nya satsningar genomförs ägnade att stärka stadens attraktionskraft inte minst inom kongress- och konferensresandet.

3.3 Landsbygden

En levande landsbygd ligger inte bara i landsbygdens intresse, utan är viktig för hela samhället. Skötseln av jordbrukslandskapet och skogarna skyddar det naturliga landskapet och ökar dess värde samt möjligheterna till rekreation och livskvalitet.

Vi vill att:

- landsbygdsnäringsarna aktivt utvecklas så att nya arbetsplatser och utkomstmöjligheter för framför allt kvinnor och ungdomar skapas i landsbygden.
- landsbygdspolitiken bedrivs och utvecklas så att jordbrukare och andra aktörer på landsbygden kan hantera de utmaningar som omstruktureringen och reformeringen av jordbrukssektorn innebär.
- lokala initiativ skall understödjas med målsättningen att ta fram konkreta projekt.
- lokala utvecklingsnätverk bestående av bygdens innevånare och entreprenörer får större betydelse för att främja lokal aktivitet.
- det kommunala samarbetet utvecklas så långt det är möjligt.
- attraktiva industri- och företagsområden planeras.

3.4 Skärgården

Skärgården utgör en väsentlig del av det åländska samhället. Skärgårdsbefolkningen skall självklart ha samma rätt att bevara och förnya sin kultur och sina livsformer som den övriga åländska befolkningen.

Vi vill att:

- näringslivet i skärgården utvecklas aktivt så att nya arbetsplatser och inkomstmöjligheter skapas.
- kommunikationerna upprätthålls på ett för skärgården ändamålsenligt sätt.
- möjligheter till åretruntboende skapas bl.a. genom planerade attraktiva bostadsområden.
- den unika skärgårdsmiljön skyddas.
- hela skärgården skall få tillgång till modern datakommunikation.

4. Välfärd

4.1 Vård & Omsorg

Tryggheten i fungerande vård och omsorg är grundläggande för oss nordbor; välfungerande vård och omsorg är också en investering i samhällsekonomin.

Vi anser att:

- var och en, oberoende av ekonomiska eller sociala förutsättningar, handikapp eller kön skall ha samma rättighet till vård och omsorg.
- vårdtagaren skall stå i centrum, bemötas med respekt samt ha möjlighet att påverka sin situation.
- livskvaliteten kan ökas och vårdbehovet sänkas genom långsiktig planering med tonvikt på friskvård. och förändrade kostvanor.
- alla ållänningar skall ha rätt till specialistvård på svenska.

Vi arbetar för att:

- vård och omsorg skall finnas i tillräcklig mängd och vara väl anpassad efter behovet.
- en helhetssyn skall styra utvecklingen och genomförandet av professionell vård.
- förebyggande åtgärder prioriteras både i öppen och sluten vård.
- resurserna utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt.
- kvalitetssäkring i vården skall ingå som en naturlig del.
- logistiken i vården skall förbättras så att rätt vård sker i rätt tid och på rätt plats.
- resurserna utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt på alla nivåer.

4.2 Missbruk

Inte heller Åland är förskonat från missbrukarproblem. Alkoholmissbruket finns sedan länge och drogproblemen ökar. Ålands särskilda geografi och näringsliv försvårar verklig kontroll över åtkomst till särskilt alkohol.

Vi anser att:

- missbruket kan dämpas genom attitydförändringar i samhället.
- familjernas centrala roll behöver förstärkas i kampen mot missbruk.
- en välutvecklad missbrukarvård måste finnas på Åland.
- hela den sociala sektorn måste samverka med polis och tull.
- skolorna skall ha en aktiv roll genom upplysning och etisk fostran.
- vuxna måste ta mer ansvar och aktivt bidra till att stoppa langning, tillse att åldersgränser respekteras, våga ifrågasätta och diskutera ungdomarnas attityder samt föregå med gott exempel
- förebyggande verksamhet är viktig.

4.3 Skola & Utbildning

Utbildning är investering i framtiden, både för samhället och individen. Var och en i det åländska samhället skall ha rättighet att på samma villkor utbilda sig efter vilja och förmåga. Den åländska skolan skall vara en trygg plats där den studerande trivs och utvecklas.

Vi anser att:

- grundutbildningen skall ske lokalt i kommunala skolor.
- frågor som är viktiga för Åland skall prioriteras såsom etik, miljö, kultur, fred, det svenska språket och den svenska kulturen, samhället Åland, ekonomi, sjöfart, entreprenörskap i både lokalt och internationellt perspektiv och frågor som kan anses vara speciellt lämpade för Åland, t.ex. IT-baserade näringar.
- varje studerande skall ha möjlighet att utveckla sin särskilda begåvning.
- begreppet det livslånga lärandet skall etableras så tidigt som möjligt.
- det vid sidan om de traditionella fleråriga högskole- och gymnasieutbildningarna skall finnas kortkurser och praktiskt inriktad utbildning för alla åldrar.
- särskilda kurser anordnas i syfte att utveckla det internationella samarbetet.
- åländska studerande skall beredas möjlighet att praktisera eller komplettera studierna utomlands.

4.4 Kultur & Fritid

Åland har, liksom de flesta ö-samhällen, en speciell och tydlig identitet med ett unikt kulturarv. Ålänningarna är också aktiva internationellt och uppskattar kulturutbytet.

Vi anser att:

- vårt kulturarv skall vårdas och säkerställas för kommande generationer.
- den åländska kulturen skall levandegöras och utvecklas.
- den åländska kulturen skall marknadsföras också utanför Åland.
- kulturarbetet måste vara tillgängligt för både amatörer och professionella.
- den åländska idrotten skall kunna representera landskapet såväl nationellt som internationellt som en egen nation (under egen flagg).
- Åland skall ha religionsfrihet och egen kyrka.
- kulturverksamhet för barn och ungdomar skall vara ett prioriterat område.

Genom en levande egen kultur ökar gemenskapen, tryggheten och förståelsen för andra kulturer och värderingar.

4.5 Jämställdhet & Jämlikhet

Kvinnor och män skall ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden. Var och en, oberoende av kön, ålder, ras eller social status skall ha samma möjlighet att forma sitt liv och växa som människa.

Vi vill att:

- jämställdhets- och jämlikhetsfrågor skall ingå i skolundervisningen.
- myndigheter och offentlig sektor skall föregå med gott exempel och därmed medverka till att förändra attityderna i samhället.
- löne- och annan arbetsplatsdiskriminering ytterligare synliggörs och åtgärdas som en del av arbetsgivarens skyldigheter.

4.6 Bostäder

Det traditionella boendet på Åland är i egnahemshus eller aktielägenhet. I takt med samhällsutvecklingen ökar dock behovet av förmånliga hyresbostäder. Också bostäder för speciella behov behövs.

Vi vill att:

- i första hand privata bostadsbolag producerar och hyr ut bostäder.
- bostäder byggs i hela landskapet.
- större hänsyn tas till boendemiljö genom bättre tekniska lösningar och byggnadsmaterial.

4.7 Integration

Åland är ett litet samhälle och därmed känsligt för trycket från stora kultur- och språkgrupper. Samtidigt behöver Åland öppenheten mot omvärlden samt både ny- och återinflyttade. Åland har också skyldighet att medverka i det internationella skyddet av flyktingar enligt de begränsade förutsättningar det åländska samhället har.

Vi anser att:

- diskriminering av inflyttade inte är godtagbart.
- Åland skall ha en tydlig integrationspolitik med syftet att introducera och ta hand om inflyttade i det åländska samhället.

Frånvaron av integration medför passivitet, utanförskap och bidragsberoende samt ökar grogrunden för främlingsfientlighet.